

บรรณานุกรม

- การเคหะแห่งชาติ. กำหนดรายการมาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิจัยการก่อสร้าง, 2520.
- การปกครอง, กรม, เทศบาลเมืองนครราชสีมา, รายงานกิจการเทศบาลเมืองนครราชสีมา:
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2517.
- _____, กรม, สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัด -
นครราชสีมา พ.ศ.2520-2524. นครราชสีมา: สำนักงานจังหวัด, 2520.
- เจริญ จันทลักษณ์, ดร. สถิติวิธีวิเคราะห์และวางแผนงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- เชื้อ ทนระศิริ. นายช่างประปาเทศบาล เทศบาลเมืองนครราชสีมา. สัมภาษณ์,
15 พฤศจิกายน 2520.
- คำทรงราชานุภาพ ลมเค็จกรมพระยา. รายงานลมเค็จ กรมพระยาคำทรงราชานุภาพ ทรวจ
ราชการมณฑลนครราชสีมา, 2443.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานผลการสำรวจธุรกิจหมู่บ้านจิกสรรเอกชนภาค 1.
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการ, 2524.
- ประพันธ์ เทวคณันท์. เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2520.
- พิชญโรจน์ พลบูรณ์การ. วิศวกรกองวิศวกรรมสำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. สัมภาษณ์,
6 ตุลาคม 2521
- มหาดไทย, กระทรวง, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, และ
ศึกษาธิการ, กระทรวง. การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาสมบูรณแบบจังหวัด
นครราชสีมา. กรุงเทพมหานคร: กองวางแผนภาค, 2520.
- _____, กระทรวง, สำนักผังเมือง. ผังเมืองนครราชสีมา 2536 จังหวัดนครราชสีมา.
ประจวบคีรีขันธ์: โรงพิมพ์ศูนย์ทหารราบ ค่ายธนระวัช อ.ปราณบุรี, มิถุนายน
2517.

- ____, กระทรวง, สำนักผังเมือง. รายงานการปรับปรุงผังนครหลวง ครั้งที่ 1
(ฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, มิถุนายน 2516.
มานิก วัลลิโกดม. นำเที่ยวพินายและโบราณสถานในจังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพมหานคร:
กรมศิลปากร, 2502.
- วิทยาลัยเทคโนโลยี นครราชสีมา. รายงานการสำรวจสภาพชุมชนและการศึกษาปริมาณ
การจราจรในเขตเมืองนครราชสีมา. นครราชสีมา: แผนกวิศวกรรมสำรวจ,
2520.
- สมพร แสงชัย. "การวางแผนโครงการพัฒนา" ในเอกสารการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2520.
- สวัสดิ์ สายขุนทด. "ประวัตินครราชสีมา" ในนครราชสีมา 2521.- นครราชสีมา: สำนัก
งานศึกษาธิการ จังหวัดนครราชสีมา, 2521
- สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา 2521. นครราชสีมา: สำนัก
งานศึกษาธิการ จังหวัดนครราชสีมา, 2521.
- สำนักงานนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
ข้อมูลสถิติและประมาณการผลิตภัณฑ์ของภาคและจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
2519
- ____, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
แนวทางการพัฒนาภาคและจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: กอง
แผนภาค, 2520.
- ____, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
เอกสารโรเนียวบัญญัติประชาชนชาติ. กรุงเทพมหานคร: กองบัญญัติประชาชนชาติ, 2518.
- เชื้อม อนันตคานต์. การออกแบบผังบริเวณในวิชาผังเมืองและสถาปัตยกรรม.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2518.

- Camp Dersser, and Mekee. Sewerage, Drainage and Flood Protection Systems, Bangkok. and Thonburi, Master Plan. Vol. 1, Report, 1968.
- Chapin, F Stuart Jr. Urban Landuse Planning. Urbana : University of Illinois Press, 1972.
- Chiara. Joseph De, and kappelman, Lee. Planning Design Criteria. New York : Van Nostrand Reinhold Co. , 1969.
- Gallion, Arthur B, and Eisner, Simon. The Urban Pattern : City, Planning and Design. New York : Van Nostrand Reinhold Co. , 1975.
- Golony, Gideon. New Town Planning : Principles and Practice. New York : John Wiley & Sons, inc. , 1976.
- Love Joy, Derex, ed. Land use and Landscape Planning. Great Britain : Leonard Mill Books, 1973.
- Mara, Duncan. "Sewarage Treatment in Hot Climates" in Overseas Building Notes, Information on Housing and Construction in Tropical and Sub Tropical Countries, No. 174 June 1977. Bangkok : Asian Institute of Technology, 1977.
- Ministry of Housing and Local Government, Welsh office. Development Plans. London : Her Majesty's Stationary. Office, 1970.
- Moseley, Malcom J. Growth Centres in Spatial Planning. New York : Pergamon press, 1974.
- Ran, John G, and Wooten, Darid C. Environmental Impact Analysis Hand book. New York : Mc Graw-Hill, inc. , 1980.
- Sumana, Udom. "Proposed Waste Water Treatment System for korat City Thailand" Master's Thesis, Department of Sanitary and Soil Engineering. Asian Institute of Technology, 1978.

Tandy, Clief. Landscape of Industry. London : Leonard Hill Books, 1973.

Thailand, Ministry of National Development, Department of Mineral
Resource, Ground water Resources Development of
Northeastern Thailand, No. 2 : Ground Water Bulletin.
Bangkok : Department of Mineral Resource, 1966.

UNADI-UNCRD, Joint Training Course on Planning for Integrated Regional
Development, Regional Development of Nakhon Ratchasima :
A Comprehensive Planning Study. Vol. 1. Book 1-3
Bangkok : United Nations Asian Development Institute,
1977.

ภาคผนวก

การวิเคราะห์ระดับความชำนาญในภาค (Location quotient)

รูปแบบการขยายตัวของเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งกิจกรรม

เปรียบเทียบลักษณะความเป็นเมือง ภาคตะวันออกเนียงเหนือ

แผนที่ แสดงข้อมูลระดับจังหวัด

ตาราง แสดงสภาพการใช้พื้นที่ในบริเวณ พาณิชยกรรม พักอาศัย

ข้อกำหนดการใช้ที่ดินแต่ละประเภท ตามมาตรฐานสำนักผังเมือง

ข้อมูล ราคาที่ดินภายในเมือง

ข้อมูล ขนาดแรงงานและจำนวนคนงานในสถานประกอบการธุรกิจ

การวิเคราะห์ระดับความชำนาญในภาค (Location Quotient)

เป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจของเมืองเพื่อให้ทราบระดับความชำนาญ ความ
วิธีการของ Hiidebrand และ Mace โดยใช้ตัวเลขการจ้างแรงงาน

ค่า Location Quotient (L.Q.) หาได้จากสูตรดังต่อไปนี้

$$LQ = \frac{\frac{X_r}{RV_r}}{\frac{X_n}{RV_n}}$$

หรือแปรรูปได้เป็น

$$LQ = \frac{X_r}{X_n} \cdot \frac{RV_n}{RV_r}$$

ในเมือง	X_r	การจ้างแรงงานในอุตสาหกรรม	ในเมือง
	X_n	การจ้างแรงงานในอุตสาหกรรม	ในจังหวัด
	RV_r	ค่าตัวแปรอ้างอิงในเมือง	
	RV_n	ค่าตัวแปรอ้างอิงในจังหวัด	

ส่วนมากตัวแปรอ้างอิงก็มักจะเป็นตัวเลขการจ้างแรงงานทั้งหมดนั่นเอง

ค่าของ LQ นั้นอาจจะเท่ากับ 1 มากกว่า 1 หรือน้อยกว่า 1 ก็ได้ และมีความ
หมายที่ยอมรับกันดังนี้ : ถ้า $LQ > 1$ หมายความว่าเมืองมีการเชี่ยวชาญในการผลิตใน
อุตสาหกรรม x มากกว่าจังหวัดโดยเฉลี่ย ถ้า $LQ = 1$ หมายความว่า เมืองยังมีความ
เชี่ยวชาญในการผลิตในอุตสาหกรรม x ไม่พบน้อยกว่าจังหวัดโดยเฉลี่ย และถ้า LQ
เท่ากับ 1 หมายความว่า เมืองและจังหวัดเชี่ยวชาญในระดับที่เท่ากันในการผลิตในอุตสาหกรรม x

จากความหมายที่กล่าวไปแล้วนั้น เราจึงอาจคาดได้ว่า อุตสาหกรรมใดที่เมือง
มีความชำนาญมากกว่าจังหวัด ($LQ < 1$) อุตสาหกรรมนั้นก็น่าจะเป็นอุตสาหกรรมส่งออก

ของเมือง ในทางตรงกันข้ามอุตสาหกรรมที่ LQ น้อยกว่า 1 อุตสาหกรรมนั้นควรจะเป็น อุตสาหกรรมนำสินค้าเข้าของเมือง สุดท้ายอุตสาหกรรมซึ่ง LQ มีค่าเท่ากับ 1 ควรจะเป็น อุตสาหกรรมประเภทที่ให้บริการภายในเมืองเท่านั้น

จากแนวความคิดที่กล่าวนี้ เราจึงอาจกำหนดให้อุตสาหกรรมที่ค่า LQ มากกว่า 1 เป็นอุตสาหกรรมฐาน และที่เหลือเป็นอุตสาหกรรมบริการ วิธีการนี้แม้จะมีข้อบกพร่อง อยู่มากแต่ก็ยังดีกว่าหลาย ๆ วิธี ในแง่ที่ว่ามีความแน่นอนพอสมควร ไม่สิ้นเปลืองเวลาและ ค่าใช้จ่ายมากนัก เป็นต้น

รูปแบบการขยายตัวของเมือง (PATTERN OF GROWTH)

รูปแบบการขยายตัวของเมืองมักเกิดขึ้นจากอิทธิพลของเส้นทางคมนาคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของการเลือกที่ตั้ง มนุษย์มักจะเลือกพื้นที่ที่มีการเข้าถึงได้สะดวกเป็นที่ตั้งกิจกรรม จากการศึกษาถึงรูปแบบการขยายตัวของเมืองต่าง ๆ พอสรุปได้ว่ารูปแบบการขยายตัวของเมืองมีรูปแบบพื้นฐาน (BASIC PATTERN) ดังนี้

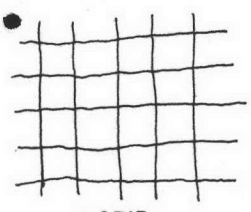
1. GRID	4. STAR
2. CONCENTRIC	5. GALAXY
3. LINEAR	(คูแผนภูมิที่ ประกอบ)

รูปแบบการขยายตัวแต่ละแบบย่อมมีข้อได้เปรียบ และเสียเปรียบแตกต่างกันไป จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ และเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของรูปแบบเหล่านั้น เพื่อให้สามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับชุมชนเมืองนครราชสีมาต่อไป

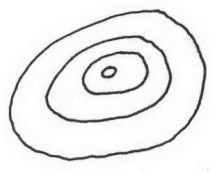
1. GRID

เป็นรูปแบบการขยายตัวของเมืองที่มีโครงร่างของถนนตัดกันเป็นตาราง ทำให้พื้นที่เมืองถูกแบ่งออกเป็นบล็อก รูปสี่เหลี่ยมจตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน หรือรูปหกเหลี่ยม ส่วนใหญ่บล็อกเหล่านี้จะเป็น MODULE ที่ใกล้เคียงกัน บล็อกรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็น MODULE ที่เหมาะที่สุดสำหรับเมืองที่มีการขยายตัวแบบ GRID เพราะให้อิสรระในการวางผังการใช้ที่ดินมากกว่า MODULE ในรูปอื่น

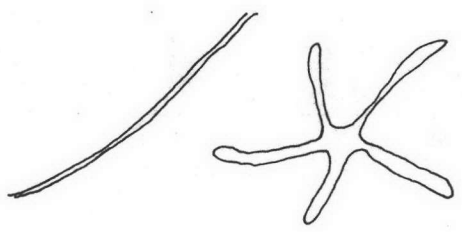
สำหรับเมืองซึ่งมีสภาพภูมิประเทศสูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่สามารถคิดถนนเป็นแนวเส้นตรงได้ GRID ของเมืองก็จะบิดเบี้ยวไปตามสภาพภูมิประเทศในลักษณะของ DISTENDED GRID (ดูตัวอย่างในแผนภูมิ 22) และสำหรับเมืองที่มีศูนย์กลางธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งต้องการพื้นที่ต่อเนื่องกันมากกว่า 1 บล็อก จะขยายพื้นที่ได้ในลักษณะของ SUPER BLOCK (ดูตัวอย่างในแผนภูมิ 22) ซึ่งภายใน SUPER BLOCK นี้จะจัดให้มีการสัญจรที่ปลอดภัย สำหรับคนเดินเท้า โดยไม่มีรถยนต์เข้ารบกวนได้

1. GRID

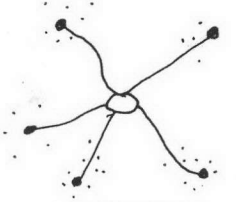

2. CONCENTRIC

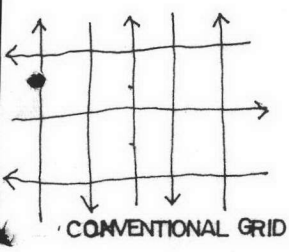
3. LINEAR

4. STAR

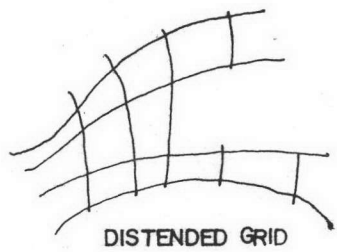

5. GALAXY

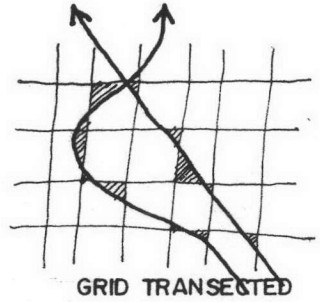
THE FIVE BASIC PATTERN OF URBAN DEVELOPMENT

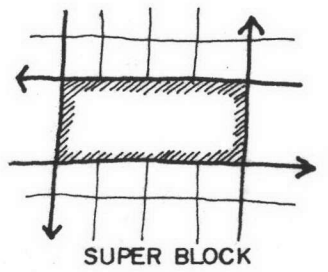
CONVENTIONAL GRID

DISTENDED GRID

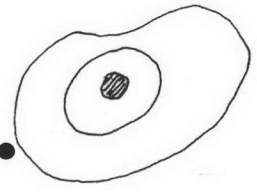

GRID TRANSECTED

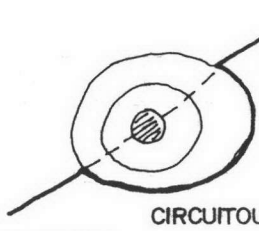

SUPER BLOCK

GRID

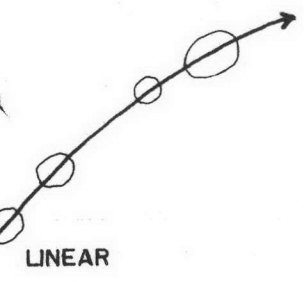

CONCENTRIC HIGHWAY

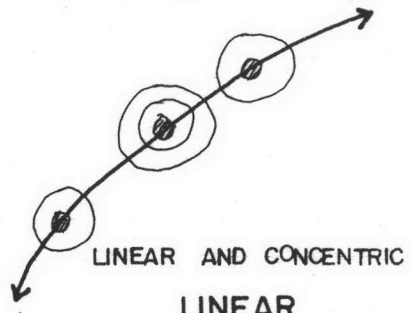

CIRCUITOUS BY PASS

CONCENTRIC

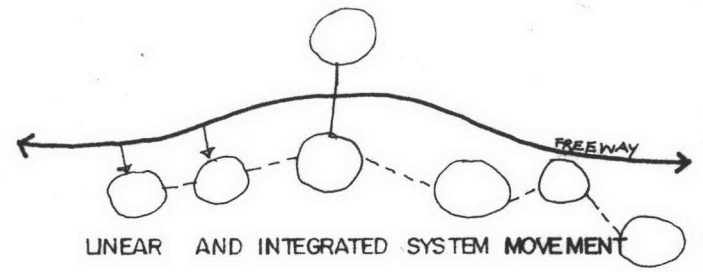

LINEAR

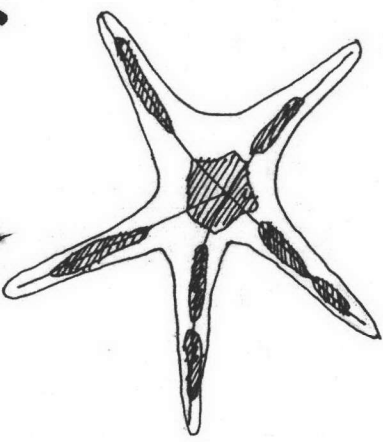

LINEAR AND CONCENTRIC

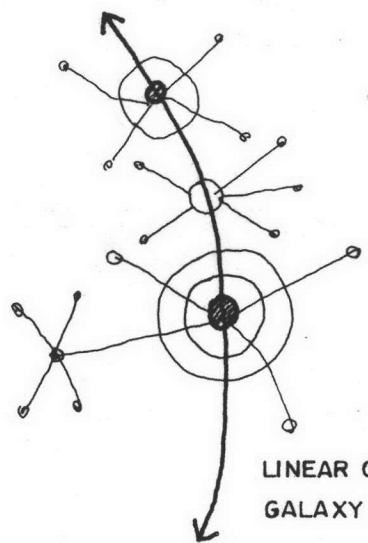
LINEAR

LINEAR AND INTEGRATED SYSTEM MOVEMENT

STAR

LINEAR CONCENTRIC AND GALAXY COMBINATION

แผนภูมิที่ 22 แสดงรูปแบบของการขยายตัวชุมชน (GROWTH PATTERN)

เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของการขยายตัวแบบ GRID

ข้อดี	ข้อเสีย
(1) ง่ายแก่การจัดระบบจราจร ,
ประปา ไฟฟ้า	(1) เมื่อถูกแบ่งเป็นพื้นที่รูปคาตาขวาง
ที่ตายตัว (RIGID FORM) ซึ่งไม่
อิสระในการวางผังกายภาพ
(2) ง่ายแก่การแบ่งพื้นที่เป็น LOT หรือ
PARCEL	(2) แต่ละบล็อกจะมีจุดตัดของการ
สัญจรของคนและรถยนต์ไม่น้อย
กว่า 4 จุด ทำให้ต้องมีการแยก
ระดับของถนนเพื่อหลีกเลี่ยงจุดตัด
ซึ่งจำเป็นต้องลงทุนสูง
(3) เหมาะกับรูปแบบทางสถาปัตยกรรม
เนื่องจากอาคารทั่วไปมักเป็นรูปสี่เหลี่ยม
ทำให้ง่ายแก่การจัดวางอาคารและประหยัค
พื้นที่	
(4) ง่ายแก่การขยายตัว	

2. CONCENTRIC

เป็นรูปแบบการขยายตัวของเมือง ซึ่งกระจุกตัวกันหนาแน่นภายในศูนย์กลาง
และค่อย ๆ กระจายตัวออกไปในลักษณะของวงแหวน ระบบถนนที่ใช้ในการสัญจรจะเป็น
ถนนวงแหวนที่แบ่งพื้นที่เมืองออกเป็นส่วน ๆ โดยมีถนนรัศมีเป็นถนนเชื่อมต่อศูนย์กลางภายใน
กับพื้นที่รอบนอก

สำหรับเมืองที่มีรูปแบบการขยายตัวแบบ CONCENTRIC และมีถนนทางหลวง
ระหว่างจังหวัดตัดผ่านเข้าสู่ศูนย์กลาง ทำให้เมืองถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน และทำให้เกิด
ความแออัดของการจราจรจากรถที่ผ่านเมือง จึงมักจะเลี่ยงโดยการทำถนน BY PASS เพื่อ
คิงการจราจรที่ไม่มีกิจกรรมที่จะติดต่อกับศูนย์กลางเมืองให้อ้อมออกไปจากบริเวณที่มีความหนา
แน่นสูง (คูแผนภูมิที่ 22)

เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของรูปแบบการขยายตัวแบบ CONCENTRIC

ข้อดี	ข้อเสีย
(1) เป็นรูปแบบการตั้งถิ่นฐานที่เกาะกลุ่ม
กันหนาแน่นทำให้เมืองสามารถรับกำลัง
ประชากรได้มาก	(1) การจราจรจะคับคั่งมากในบริเวณ
ศูนย์กลาง

ข้อดี	ข้อเสีย
(2) พื้นที่ภายในเมืองจะถูกแบ่งออกเป็นสัดส่วน สักส่วน และง่ายแก่การจัดการเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน	(2) ระยะเวลาเดินทางติดต่อกันระหว่างโซนต่าง ๆ ไกลกว่ารูปแบบอื่น เพราะต้องอ้อมถนนวงแหวน
(3) พื้นที่ทุกส่วนสามารถติดต่อกันได้สะดวก	(3) โครงสร้างของเมืองค่อนข้างตายตัวไม่ยืดหยุ่น

3. LINEAR

เป็นรูปแบบการขยายตัวที่เกิดขึ้นกับเมืองซึ่งมีเส้นทางคมนาคมเพียงสายเดียวตัดผ่าน และการตั้งถิ่นฐานขยายตัวไปตามแนวสองฟากถนน การขยายตัวในรูปแบบนี้เหมาะสำหรับเมืองขนาดย่อม ซึ่งเป็นเมืองบริวารของเมืองใหญ่ เพราะสามารถติดต่อกับศูนย์กลางเมืองใหญ่ได้โดยตรงและรวดเร็ว

รูปแบบการใช้ที่ดินนี้มักจะมีกับเมืองที่ตั้งอยู่ในระหว่างหุบเขา หรือริมแม่น้ำ ซึ่งการขยายตัวถูกจำกัดด้วยสภาพภูมิประเทศ ทำให้ต้องขยายตัวไปตามแนวยาว

เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของรูปแบบการขยายตัวแบบ LINEAR

ข้อดี	ข้อเสีย
(1) ประชากรจากเมืองบริวารสามารถเข้าสู่ศูนย์กลางเมืองใหญ่ได้สะดวก	(1) ถ้าเมืองมีขนาดใหญ่ขึ้น การขยายตัวไปตามแนวยาว จะทำให้พื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของเมืองไกลจากศูนย์กลางเมือง
	(2) ลื่นเปื้อนมลพิษทางอากาศ และมลพิษทางน้ำ
	(3) มีการสัญจรจากภายนอก ผ่านเข้ามาในเมือง ซึ่งอาจเกิดอันตรายจากรถยนต์ที่วิ่งด้วยความเร็วสูง

4. STAR

เป็นรูปแบบการขยายตัวของเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมหลายสาย และการตั้งถิ่นฐานแผ่ขยายไปตามแนวยาวของถนน (RIBBON DEVELOPMENT)

เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของรูปแบบการขยายตัวแบบ STAR

ข้อดี

ข้อเสีย

(1) เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ทุกลักษณะ	(1) การกระจายความหนาแน่นไม่สม่ำเสมอ และจะกระจุกตัวในบริเวณศูนย์กลาง
(2) การใช้ที่ดินในลักษณะนี้จะเกิดบริเวณที่เว้นว่างระหว่างแนกคาว ซึ่งเข้าถึงได้ยาก ทำให้สามารถกำหนดพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่สีเขียว สำหรับศูนย์กลางเมืองได้	(2) ถ้าเมืองมีขนาดใหญ่ ศูนย์กลางเมืองจะไม่สามารถให้บริการแก่พื้นที่ซึ่งอยู่ไกลออกไปมาก
	(3) สิ้นเปลืองสาธารณูปโภค

5. GALAXY

เป็นรูปแบบการใช้ที่ดินซึ่งพัฒนาจากรูป STAR เมื่อเมืองมีขนาดใหญ่ขึ้นจนศูนย์กลางเมืองแห่งเดียวไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนที่ขยายตัวแผ่ไปตามแนวยาวของถนนได้ทั่วถึง จะมีการกระจายศูนย์กลางชุมชนขนาดย่อยออกไปรอบนอกของเมือง ในลักษณะของศูนย์กลางท้องถิ่น

การขยายตัวในลักษณะนี้จะทำให้มีการกระจายความหนาแน่นสม่ำเสมอมากขึ้น และทำให้ชุมชนได้รับบริการได้ทั่วถึง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดลำดับความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน

จากแผนภูมิ 23 จะเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ ภายในเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในระดัปล่างกันดังนี้

1. พื้นที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับพื้นที่สถานการศึกษาและพื้นที่อุตสาหกรรม มากที่สุด และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับพื้นที่พาณิชยกรรมศูนย์กลางเมือง เป็นอันดับรองลงมา การพาณิชยกรรมจะเป็นแหล่งงานที่สำคัญที่สุดสำหรับเมือง คือมีแรงงานถึง 62% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด แต่เนื่องจากบริเวณพาณิชยกรรมของไทยใช้เป็นที่พักอาศัยอยู่แล้ว แรงงานที่ทำงานในบริเวณพาณิชยกรรม ประมาณครึ่งหนึ่ง อาศัยอยู่ในย่านพาณิชยกรรม และอีกประมาณครึ่งหนึ่งเป็นแรงงานที่พักในย่านพักอาศัย ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างใหญ่เป็นความสัมพันธ์ในด้านการเข้าไปใช้บริการและซื้อสินค้า

2. พื้นที่พาณิชยกรรมมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับบริเวณอุตสาหกรรมในระดัปล่างกลาง เนื่องจากสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกี่ยวเนื่องกับการเกษตรที่ผลิตเพื่อส่งออกมีเพียงส่วนน้อยที่ผลิตสินค้าเกี่ยวกับสำหรับการอุปโภค บริโภคภายในเมือง แต่ย่านอุตสาหกรรมจะเข้าไปใช้บริการเกี่ยวกับการเงินภายในพื้นที่พาณิชยกรรม

1. พื้นที่พาณิชยกรรมของไทยใช้เป็นที่บริเวณพักอาศัยด้วยดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับพื้นที่สถานศึกษามากที่สุด

2. บริเวณพาณิชยกรรมพักอาศัยมักจะมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น และพื้นที่ว่างมีน้อย จึงต้องการพื้นที่ส่วนสาธารณะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจมากที่สุด

3. พื้นที่สถาบันราชการมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในเมืองน้อย เพราะมีความจำเป็นที่ต้องติดต่อกันเป็นครั้งคราวเท่านั้น แต่จะมีความสัมพันธ์กับย่านพักอาศัยมากกว่ากิจกรรมอื่น

4. พื้นที่อุตสาหกรรมจะมีความสัมพันธ์กับพื้นที่พักอาศัยมากที่สุดเพราะเป็นแหล่งแรงงาน แต่เนื่องจากย่านอุตสาหกรรมมักจะมีมลพิษซึ่งทำลายสภาพแวดล้อมของย่านพักอาศัย ดังนั้น การจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมทั้งสอง จึงต้องมีพื้นที่สีเขียว (GREEN BELT) ที่จะป็นฉนวนกันการรบกวน

4. STAR

เป็นรูปแบบการขยายตัวของเมือง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมหลายสาย และการตั้งถิ่นฐานแผ่ขยายไปตามแนวยาวของถนน (RIBBON DEVELOPMENT)

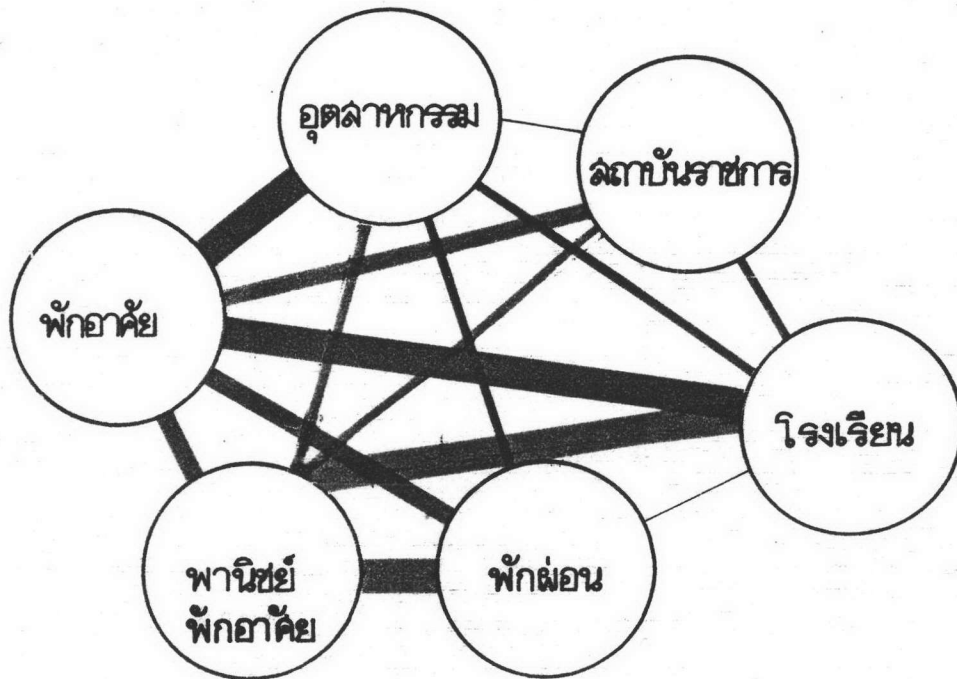
เปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของรูปแบบการขยายตัวแบบ STAR

ข้อดี	ข้อเสีย
(1) เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ทุกลักษณะ	(1) การกระจายความหนาแน่นไม่สม่ำเสมอ และจะกระจุกตัวในบริเวณศูนย์กลาง
(2) การใช้ที่ดินในลักษณะนี้จะเกิดบริเวณที่เว้นว่างระหว่างแนกวาง ซึ่งเข้าถึงได้ยาก ทำให้สามารถ กำหนดพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่สีเขียว สำหรับศูนย์กลางเมืองได้	(2) ถ้าเมืองมีขนาดใหญ่ ศูนย์กลางเมือง จะไม่สามารถให้บริการแก่พื้นที่ซึ่งอยู่ไกลออกไปมาก
	(3) สิ้นเปลืองสาธารณูปโภค

5. GALAXY

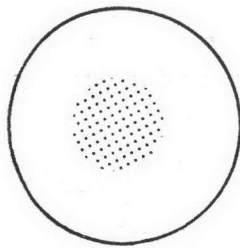
เป็นรูปแบบการใช้ที่ดินซึ่งพัฒนาจากรูป STAR เมื่อเมืองมีขนาดใหญ่ขึ้นจนศูนย์กลางเมืองแห่งเดียวไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนที่ขยายตัวไปตามแนวยาวของถนนได้ทั่วถึง จะมีการกระจายศูนย์กลางชุมชนขนาดย่อยออกไปรอบนอกของเมือง ในลักษณะของศูนย์กลางท้องถิ่น

การขยายตัวในลักษณะนี้จะทำให้มีการกระจายตัวหนาแน่นสม่ำเสมอมากขึ้น และทำให้ชุมชนได้รับบริการได้ทั่วถึง

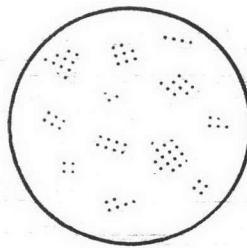

แผนภูมิ 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของเมือง

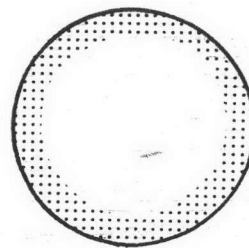
มาก
 ค่อนข้างมาก
 ปานกลาง
 น้อย

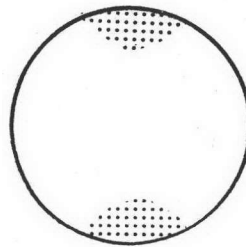
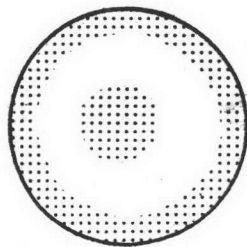
แหล่งงานกระจุกตัวในบริเวณศูนย์กลาง

กระจาย

กระจุกตัวบริเวณรอบนอก.

แผนภูมิ 24 แสดงรูปแบบพื้นฐานของการกระจายตัวของแหล่งงานสำหรับเมือง

5. พื้นที่สถาบันการศึกษาในระดับประถม และมัธยม จะต้องมิให้เพียงพอสำหรับย่านพักอาศัย และพาณิชย์พักอาศัย โดยให้มีการติดต่อกันโดยสะดวก หรืออยู่อย่างผสมผสานกัน

6. พื้นที่สวนสาธารณะจะต้องอยู่ใกล้กับพื้นที่พาณิชย์พักอาศัยมากที่สุด และจะต้องสามารถติดต่อกันได้สะดวกจากย่านพักอาศัย ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่พักอาศัยในบริเวณพาณิชย์กรรมมีความหนาแน่นสูง พื้นที่เว้นว่างมีน้อย ทำให้แต่ละครอบครัวขาดแคลนพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ

แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งกิจกรรม

กิจกรรมแต่ละประเภทย่อมมีความต้องการ ในด้านที่ตั้งไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นการ
ใช้ประโยชน์ที่ดินและผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งจำแนกออกได้ดังนี้

1. ที่ตั้งย่านพาณิชย์กรรม ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1.1 อยู่ใกล้ศูนย์กลางธุรกิจของเมืองมากที่สุด

1.2 อยู่ในบริเวณที่เป็นชุมชนหนาแน่น

1.3 สามารถเข้าถึงได้สะดวกอยู่ใกล้ถนนสายหลักภายในศูนย์กลางเมือง

1.4 มีระบบขนส่งมวลชนผ่านหลายสายเพื่อให้สามารถนำคนจากภายนอกมา

ใช้บริการในบริเวณพื้นที่พาณิชย์

1.5 ไม่มีข้อจำกัดเรื่องราคาที่ดิน เพราะผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูง

1.6 ไม่จำเป็นต้องเป็นพื้นที่ดินขนาดใหญ่มาก

2. ที่ตั้งย่านพักอาศัย ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

2.1 เป็นพื้นที่ราบไม่มีความชันมาก (0-2.5%)

2.2 ที่ดินมีราคาถูกลงถึงปานกลาง

2.3 สามารถเข้าถึงได้สะดวก โดยมีถนนแยกจากถนนสายหลัก และมีบริการ

สาธารณูปโภคที่จำเป็น

2.4 ไม่ไกลจากแหล่งงาน หรือมีระบบขนส่งมวลชนที่จะติดต่อกับแหล่งงาน

ได้สะดวก

3. ที่ตั้งสถาบันการศึกษาต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

3.1 อยู่ใกล้ชุมชน

3.2 กระจายตัวอยู่ภายในระยะการเดินทางที่เหมาะสมจากย่านพักอาศัย

3.3 ที่ดินมีราคาถูกลงถึงปานกลาง

3.4 เข้าถึงได้สะดวกและมีบริการสาธารณูปโภค

4. ที่ตั้งย่านอุตสาหกรรมต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

4.1 เป็นพื้นที่ราบขนาดใหญ่ความชันไม่เกิน 2.5%

4.2 ที่ดินมีราคาถูก

4.3 ใกล้ย่านพักอาศัยซึ่งเป็นแหล่งแรงงาน

4.4 ใกล้เส้นทางคมนาคมระดับจังหวัดซึ่งจะลำเลียงวัตถุดิบจากพื้นที่ชนบท

และผลผลิตไปสู่ตลาดได้ง่าย

4.5 อยู่ใกล้แหล่งน้ำ หรืออยู่ภายในรัศมีการจ่ายน้ำประปา

4.6 ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษต่อชุมชนทั้งในแง่กลิ่น

เสียง ฝุ่น เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายตัวของแหล่งงานสำหรับเมือง

แหล่งงานสำคัญของเมืองหลักนครราชสีมา มี 3 ประเภท คือ

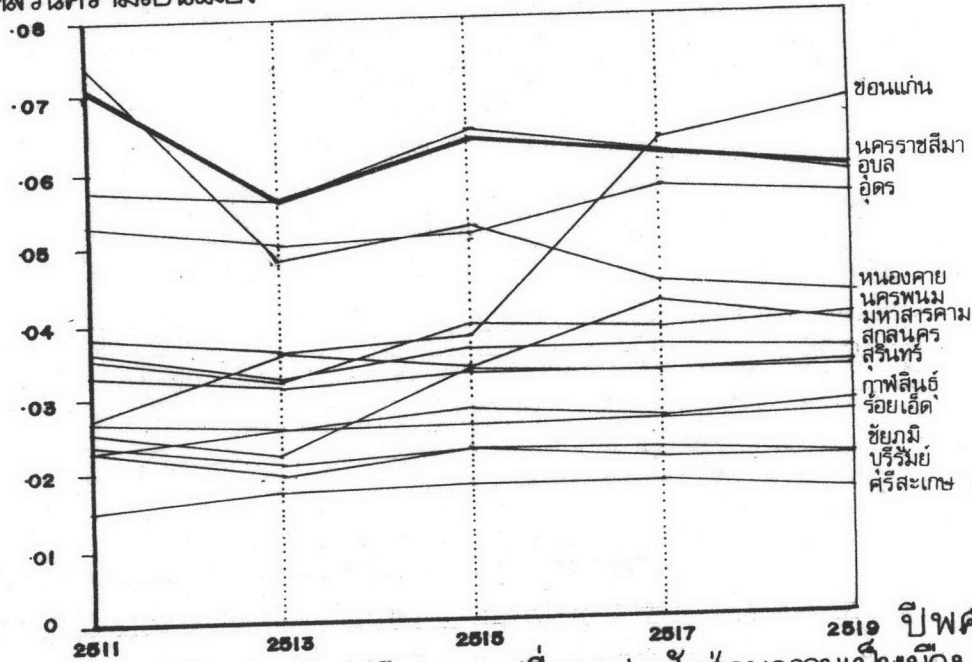
1. แหล่งงานในบริเวณพาณิชยกรรม ซึ่งจะกระจุกตัวกันหนาแน่นภายในเมือง

2. แหล่งงานในบริเวณอุตสาหกรรม ซึ่งในปัจจุบันกระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณชุมชน และก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และการจัดระเบียบการใช้ที่ดินของชุมชน ดังนั้นจะต้องควบคุมให้อุตสาหกรรมเกิดขึ้นในบริเวณรอบนอก แต่ให้กระจุกตัวกันเป็นกลุ่มซึ่งสามารถควบคุมได้ง่ายและสามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างร่วมกัน

3. แหล่งงานในบริเวณสถาบันราชการ เนื่องจากเมืองหลักนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางการปกครองของภาค ดังนั้นจึงมีหน่วยราชการหลายแห่ง ทำให้เป็นแหล่งงานที่สำคัญอันหนึ่งของเมือง สถาบันราชการส่วนใหญ่จะอยู่ในศูนย์กลางเมือง

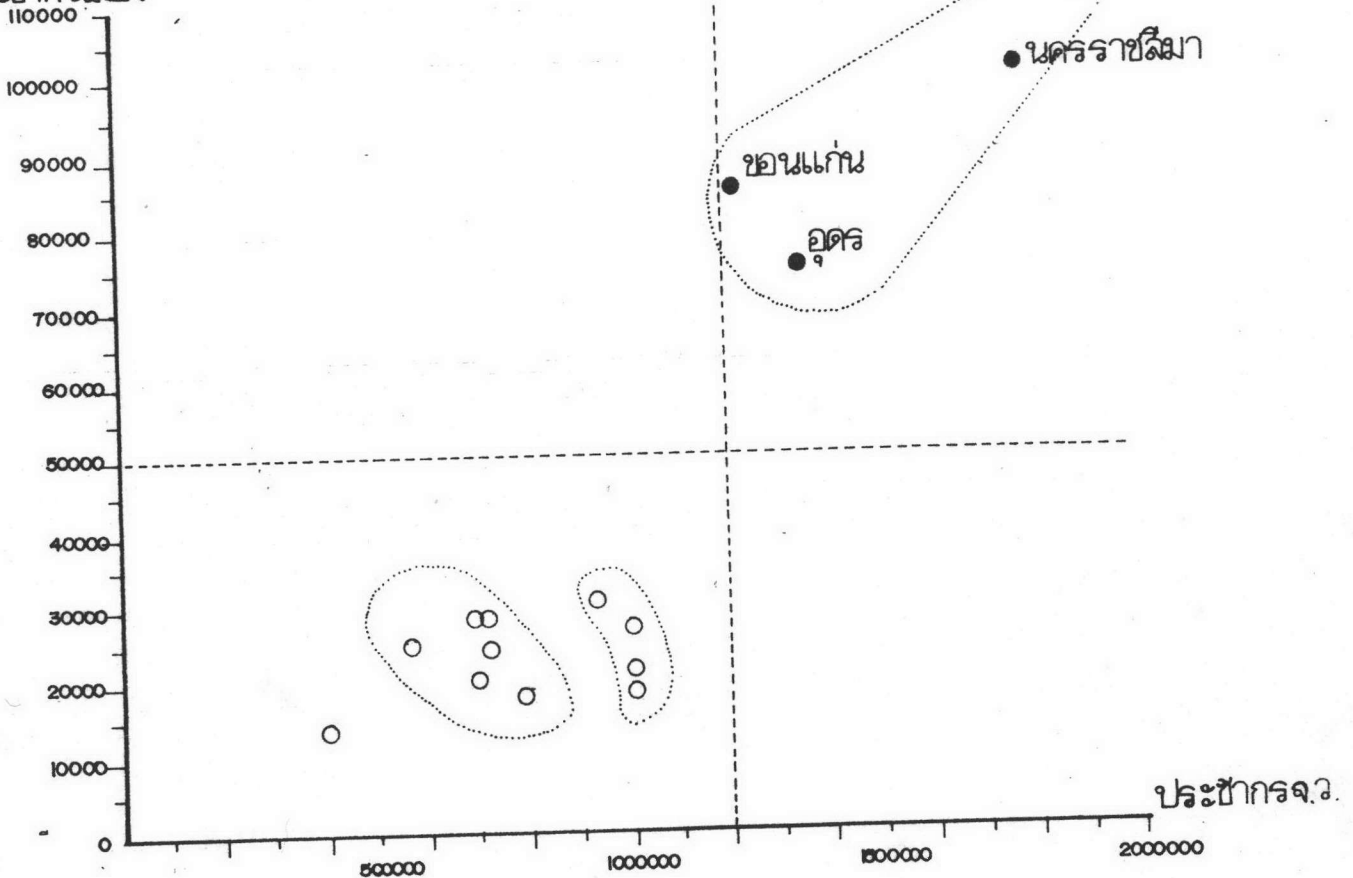
กล่าวโดยสรุป แหล่งงานส่วนใหญ่ของเมืองหลักนครราชสีมา จะกระจุกตัวอยู่ในศูนย์กลางเมือง และบางส่วนกระจุกตัวกันเป็นกลุ่มรอบนอก โดยมีย่านพักอาศัย ซึ่งเป็นแหล่งแรงงานอยู่โดยรอบศูนย์กลาง

สัดส่วนความเป็นเมือง

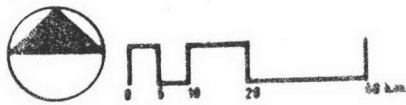
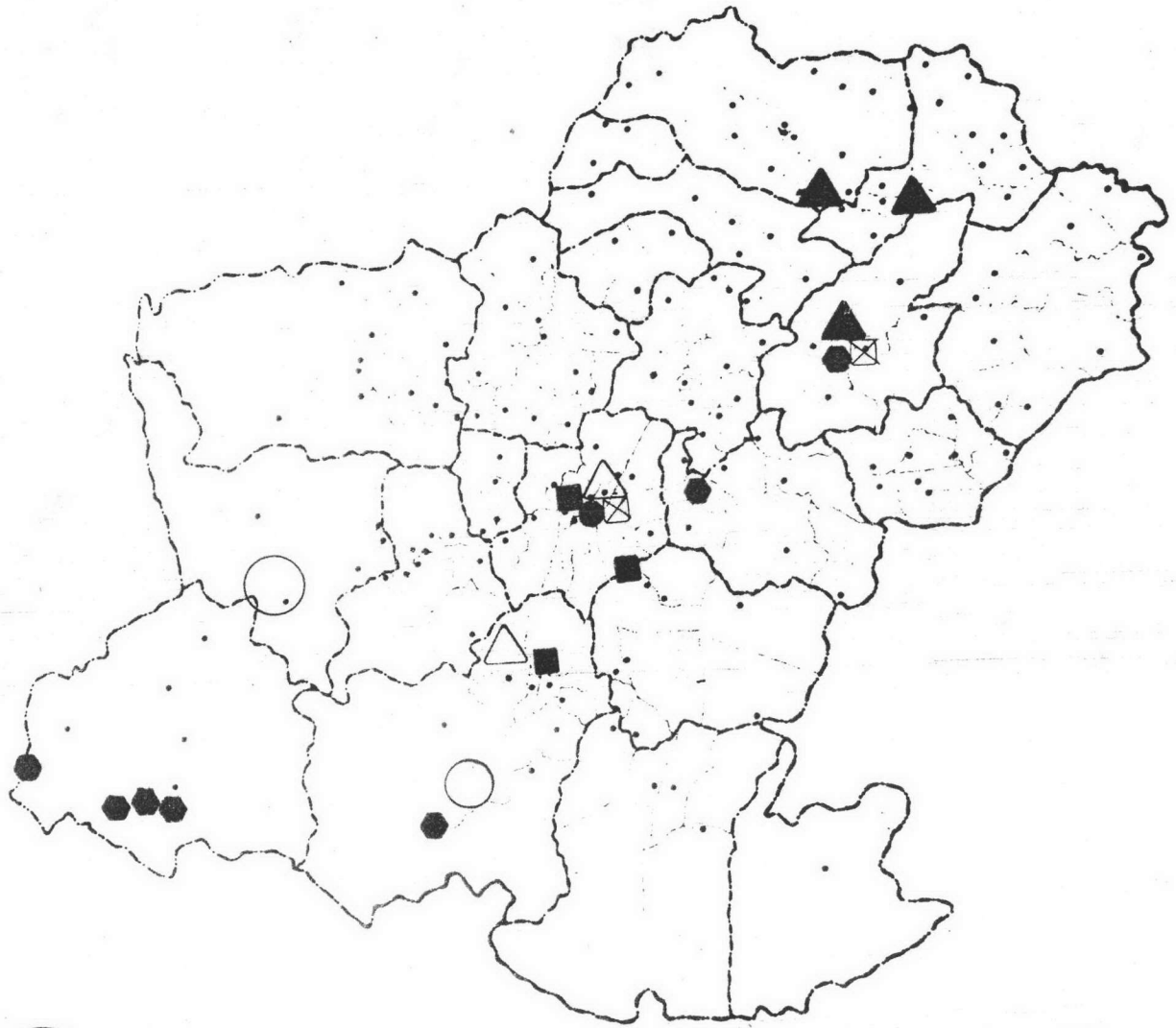

แผนภูมิ 20 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนความเป็นเมือง ช่วง ปี พ.ศ. 2511-2519

ประชากรเมือง

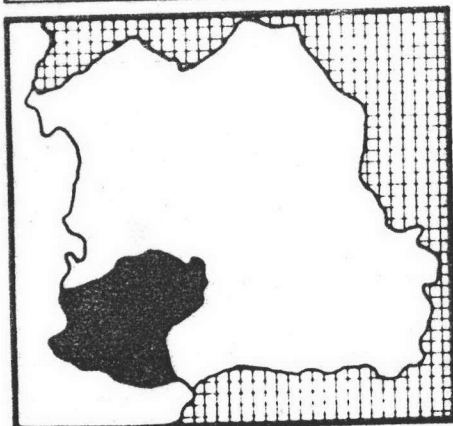

แผนภูมิ 21 เปรียบเทียบสัดส่วนประชากรเมือง (เขตเทศบาล) กับประชากรจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2519.

จังหวัดนครราชสีมา
NAKORN RACHASIMA

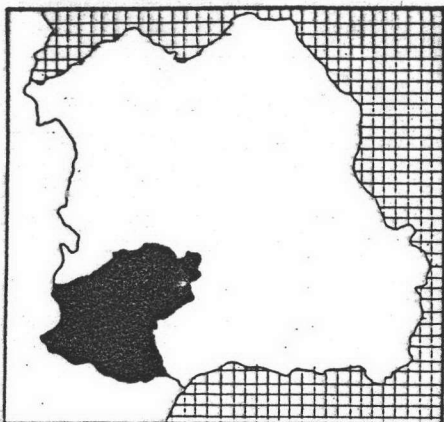
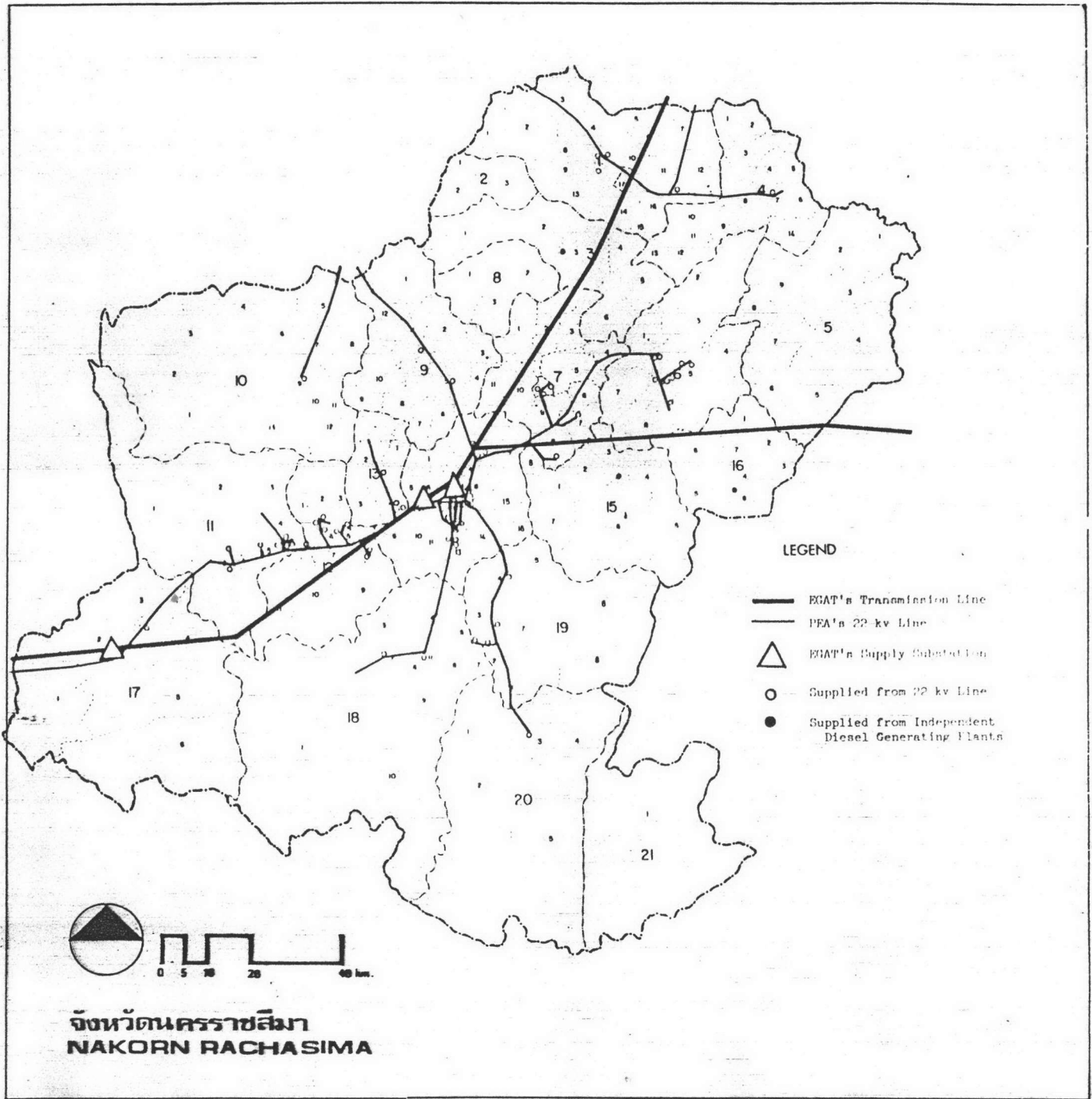
- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- เส้นแบ่งเขตตำบล
- ศูนย์กลางอำเภอ
- ศูนย์กลางจังหวัด

แผนที่ 63 สถานที่ท่องเที่ยว

- △ วัดซึ่งมีคุณค่าทางศิลปะ
- ภูมิทัศน์งดงาม น้ำตก
- อ่างเก็บน้ำ
- ▲ ปราสาทหิน
- ⊗ พิพิธภัณฑ
- อนุสาวรีย์

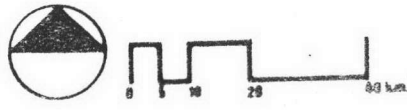
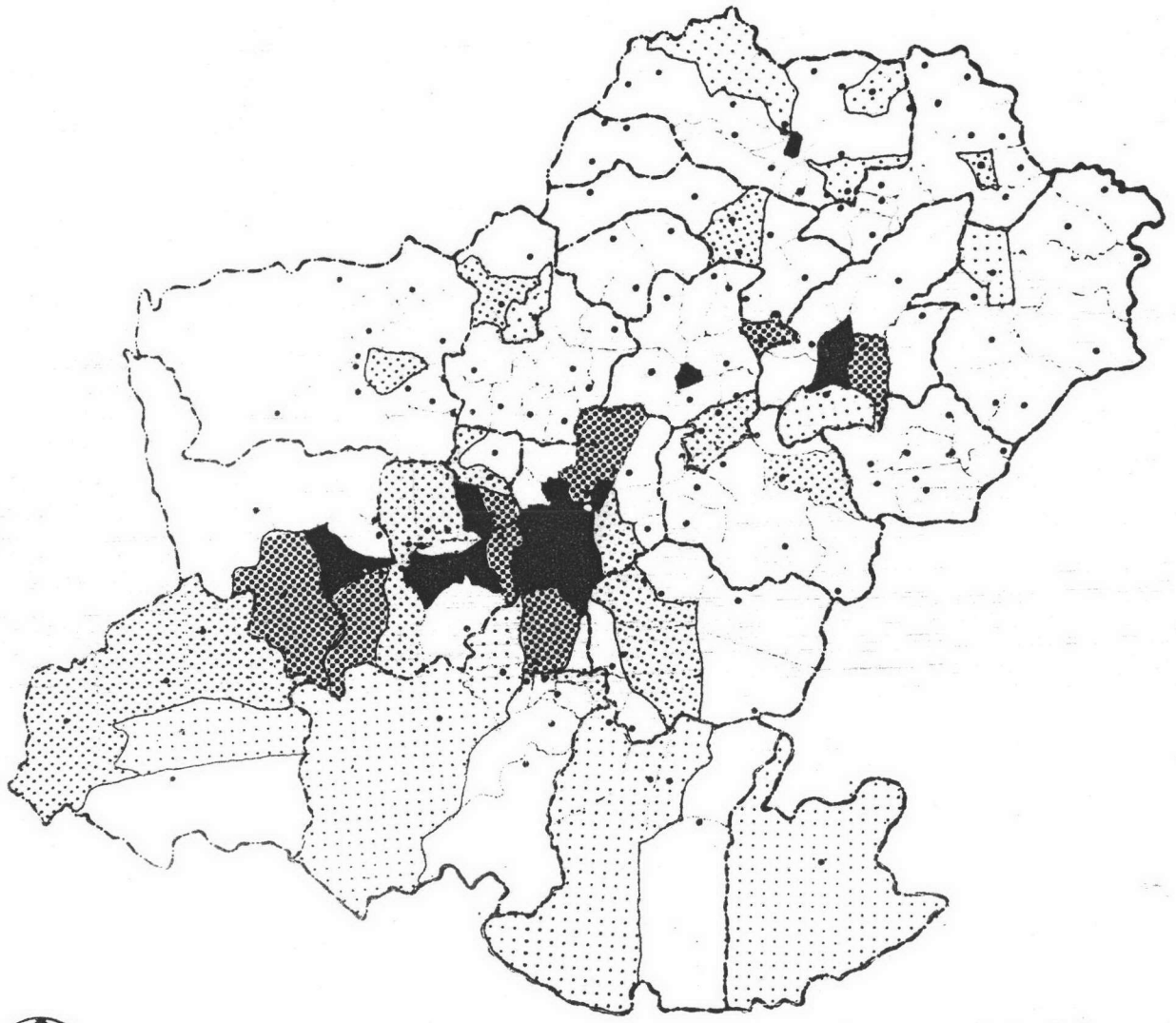
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

แผนที่ 64 โครงข่ายการจ่ายกำลังไฟฟ้า

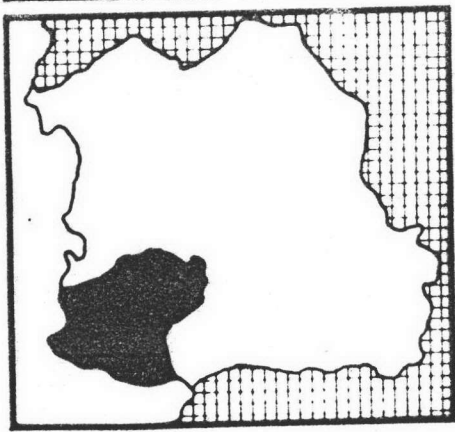
- สายส่งกำลังไฟฟ้า ของ กฟผ.
- สายจำหน่ายไฟฟ้า 22 กิโลโวลต์
- △ สถานีเปลี่ยนแรงดันไฟฟ้าของ กฟผ.
- สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย
- ที่ตั้งโรงจักรดีเซล

ที่มา : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.

จังหวัดนครราชสีมา
NAKORN RACHABIMA

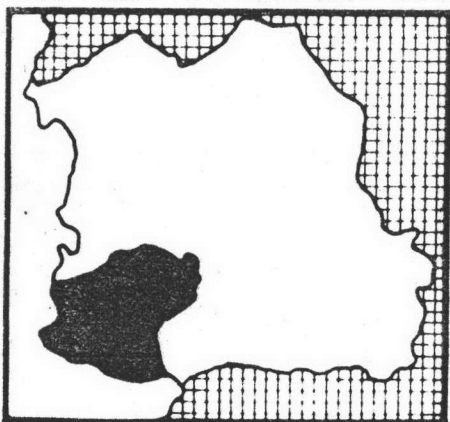
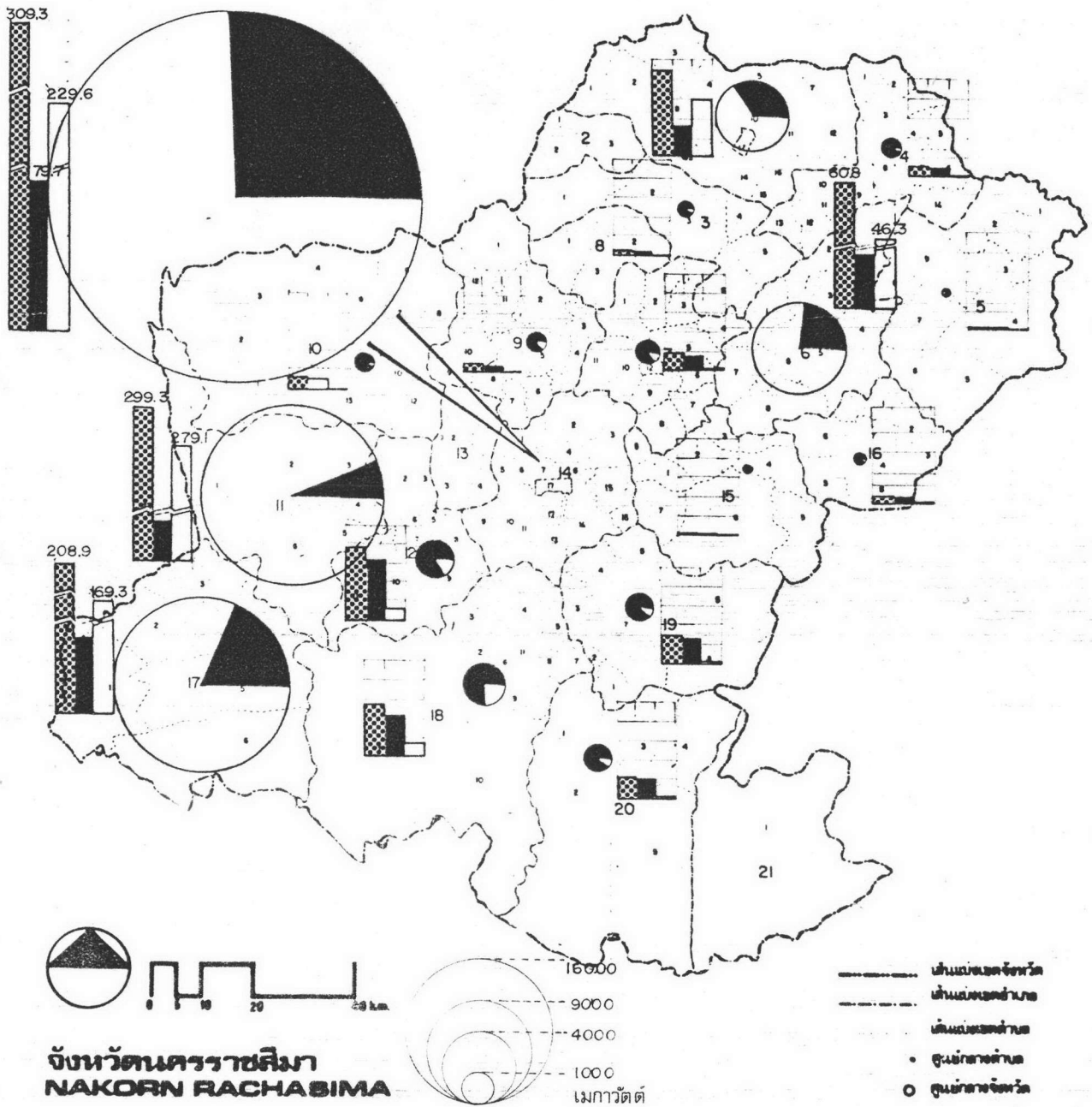
- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- เส้นแบ่งเขตตำบล
- ศูนย์กลางตำบล
- ศูนย์กลางจังหวัด

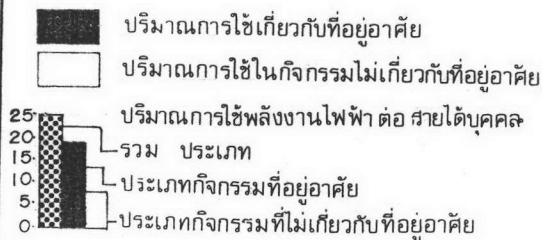
แผนที่ 65 อัตราร้อยละของประชากรที่ได้รับบริการไฟฟ้า

	ร้อยละ 0
	” 0.1 - 25.0
	” 25.1 - 50.0
	” 50.1 - 75.0
	” 75.1 ขึ้นไป

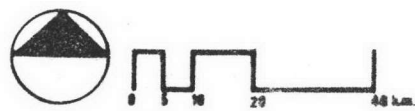
ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.

แผนที่ที่ 66 ปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้า

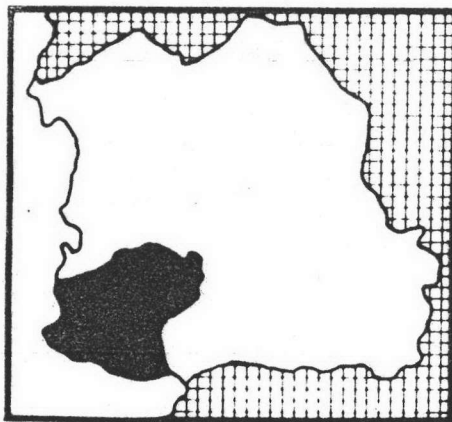

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.

จังหวัดนครราชสีมา
NAKORN RACHASIMA

- เส้นเขตจังหวัด
- เส้นเขตอำเภอ
- เส้นเขตตำบล
- ศูนย์กลางตำบล
- ศูนย์กลางจังหวัด

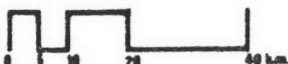
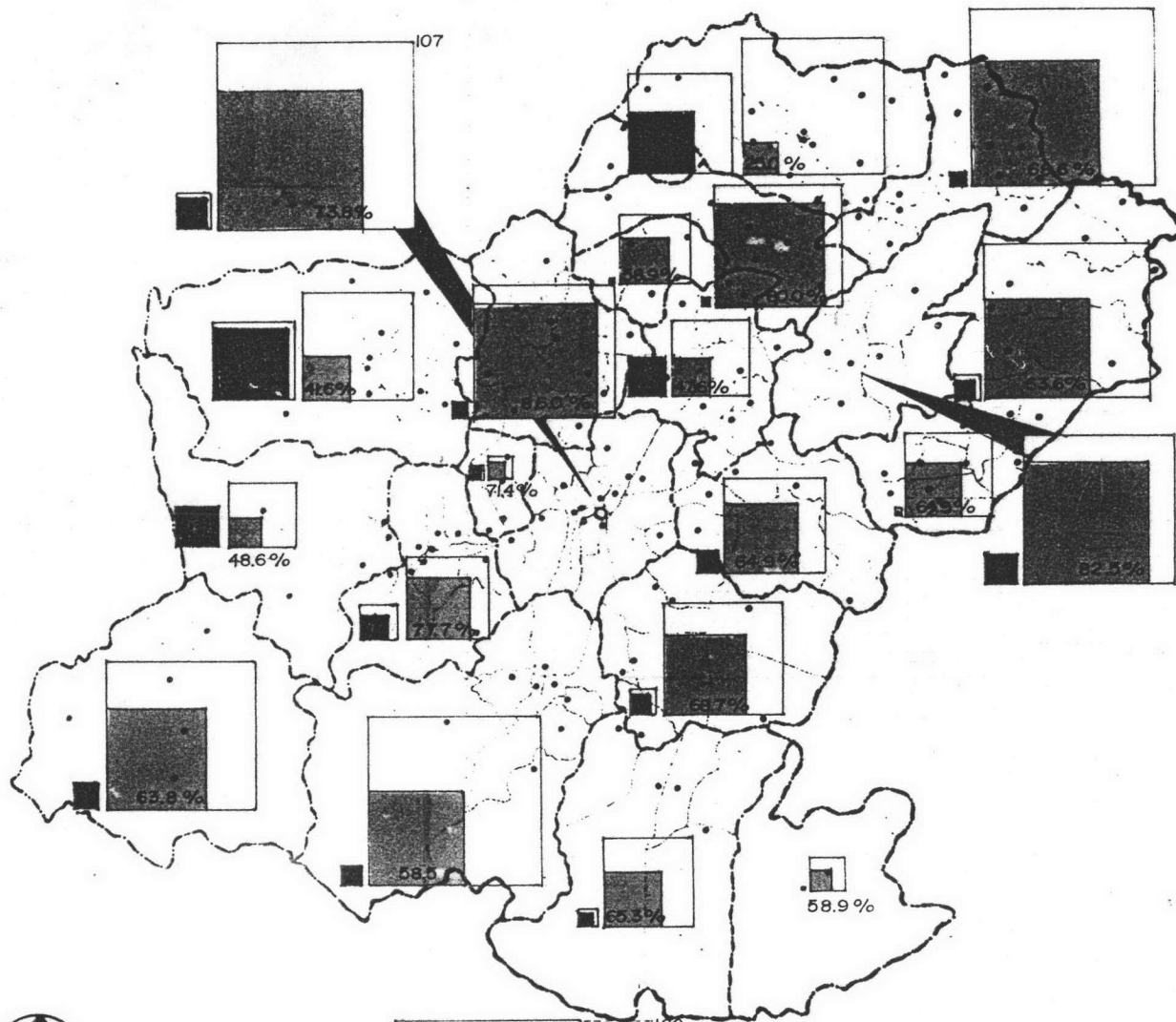

แผนที่ 67 ที่ตั้งและเขตบริการไปรษณีย์

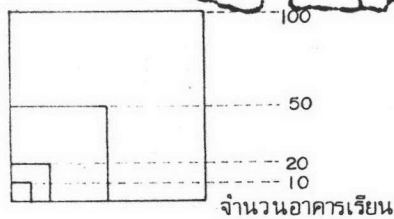
- ที่ทำการไปรษณีย์ปัจจุบัน
- ที่ทำการไปรษณีย์ที่จะจัดตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2524
- ▲ ที่ทำการไปรษณีย์ที่ว่าการอำเภอ
- ที่ทำการไปรษณีย์เอกชน

 พื้นที่ภายในเขตบริการรับ-ส่ง ไปรษณีย์

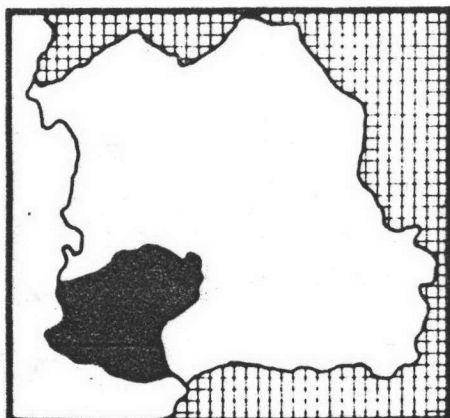
ที่มา : การสื่อสารแห่งประเทศไทย. □

จังหวัดนครราชสีมา
NAKORN RACHABIMA

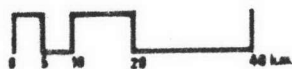
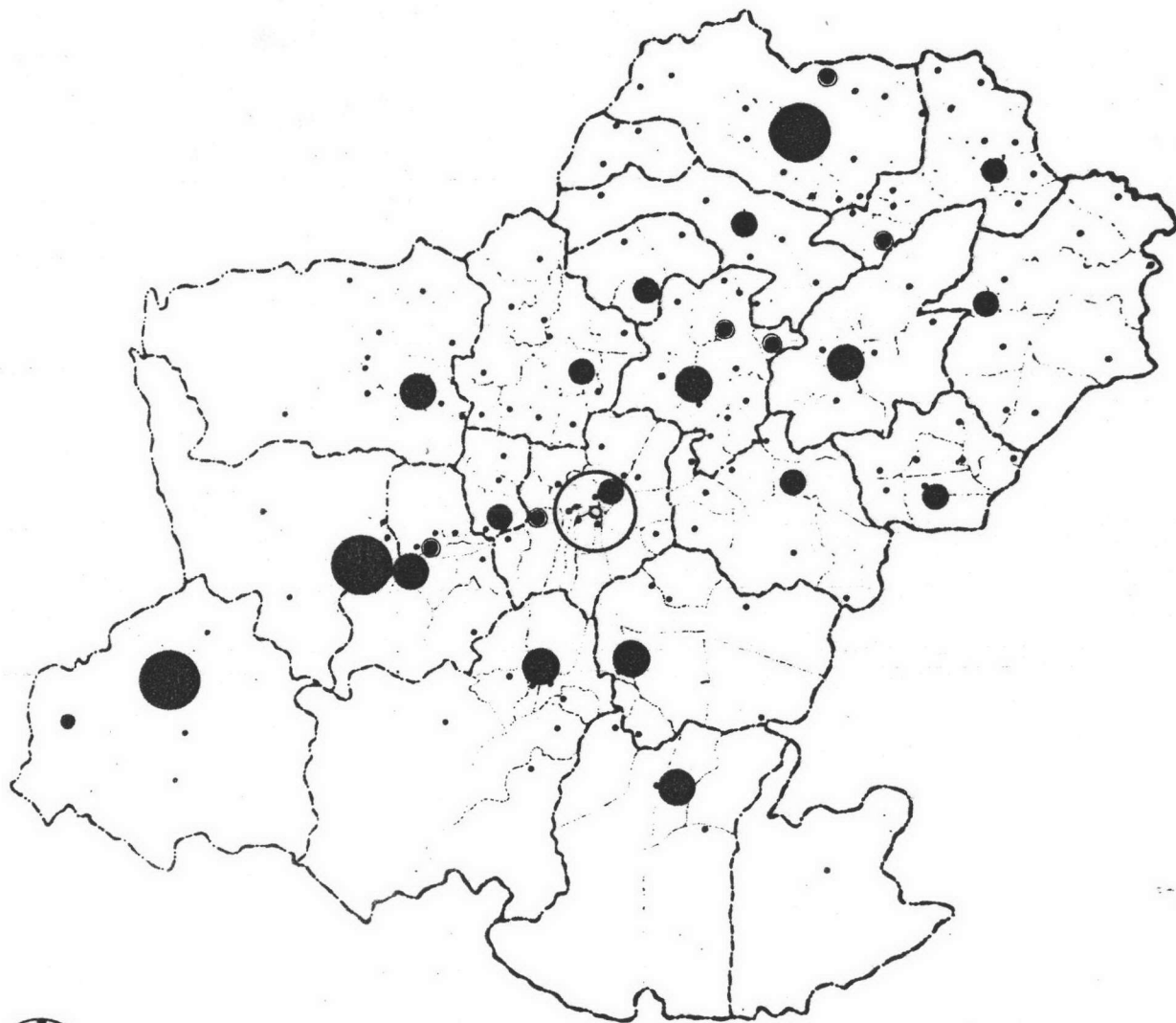
- เส้นเขตจังหวัด
- เส้นเขตเทศบาล
- เส้นเขตตำบล
- ศูนย์กลางตำบล
- ศูนย์กลางจังหวัด

แผนที่ ๑๑ สภาพอาคารเรียนระดับประถมศึกษา

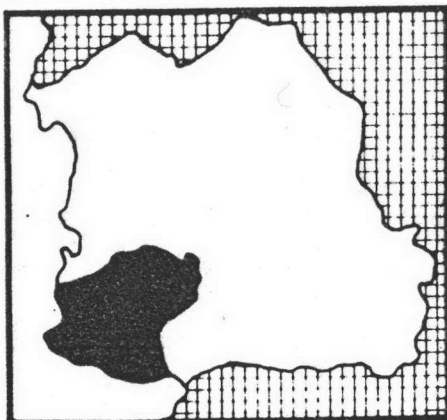
- อาคารถาวร
- อาคารไม่ถาวร
- ประถมศึกษาตอนต้น
- ประถมศึกษาตอนปลาย

ที่มา ๘ องค์การบริหารส่วนจังหวัด.

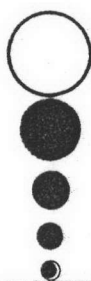

จังหวัดนครราชสีมา
NAKORN RACHASIMA

- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- เส้นแบ่งเขตตำบล
- ตำบล
- ศูนย์ราชการจังหวัด

แผนที่ 69 ลำดับความเป็นศูนย์กลางชุมชน

อันดับ 1
อันดับ 2
อันดับ 3
อันดับ 4
อันดับ 5

คะแนนความสำคัญ 25
" 15- 25
" 10 - 15
" 5 - 10
" 0 - 5

ระดับ	คะแนนความสำคัญ	ชั้นไป	ประชากรเฉลี่ย	
			ระหว่าง	เฉลี่ย
อันดับ 1	25	ขึ้นไป	85,239	85,239
อันดับ 2	15- 25		13,773 - 30,247	19,626
อันดับ 3	10 - 15		5,524 - 11,995	8,692
อันดับ 4	5 - 10		5,316 - 7,188	4,815
อันดับ 5	0 - 5		2,525 - 7,058	3,938

ตารางที่ 62 สภาพการใช้พื้นที่ในบริเวณพาณิชยกรรม และพักอาศัย บางพื้นที่ ปี พ.ศ. 2519

	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	⑨	⑩	⑪	⑫	⑬
	ประชากร คน	จำนวน ครัวเรือน. ครัวเรือน.	จำนวนคน ต่อครัวเรือน. คน/ครัวเรือน.	พื้นที่ดิน. ตร.ม.	พื้นที่ปลูก สร้างอาคาร ตร.ม.	เนื้อที่ อาคารรวม ตร.ม.	ความหนาแน่น คน/ไร่	พื้นที่ดิน ต่อประชากร ตร.ม./คน.	F. A. R.	พื้นที่ว่าง %	COVERAGE %	เนื้อที่ อาคารต่อคน. ตร.ม.	จำนวนชั้น เฉลี่ย ชั้น.
พาณิชยกรรมศูนย์กลางเมือง	2564	456	5.61	131840	41166	83438	30.64	51.42	0.63	68.95	0.31	32.97	2.01
1.1 ย่าน.ถ.ราชดำเนิน, สุรนารี โพธิ์กลาง.	762	114	6.69	42240	13541	29749	28.87	55.43	0.70	67.94	0.32	39.01	2.20
1.2 ย่าน.ถ.บัวรอง, สุรนารี, โพธิ์กลาง	407	77	5.29	22400	6524	12505	29.07	55.04	0.56	70.87	0.29	30.70	1.92
1.3 ย่าน.ถ.ชุมพล, จอมพล, อัมพวงค์	456	89	5.13	25600	8180	16276	28.50	56.14	0.64	68.05	0.32	35.65	2.0
1.4 ย่าน.ถ. ประจักษ์ , พลแสน	939	176	5.34	41600	12920	24907	36.12	44.30	0.60	68.94	0.31	26.50	1.93
2. ย่านพักอาศัยหนาแน่น	2439	495	5.07	208640	34272	59240	20.99	83.89	0.28	83.58	0.61	85.89	1.73
2.1 ย่าน.ถ.โยธา, โพธิ์กลาง, จอมสุรางค์ยาตรา	838	194	4.32	96000	12598	21030	13.97	114.56	0.22	86.88	0.13	114.56	1.67
2.2 ย่าน.ถ.โพธิ์กลาง, โยธา, สุรนารี	520	87	5.98	47360	8391	14566	17.57	91.08	0.31	82.28	0.18	91.08	1.74
2.3 ย่าน.ถ. ไชยณรงค์	466	101	4.62	28800	6148	10903	25.89	61.80	0.38	78.65	0.21	61.80	1.73
2.4 ย่าน.ถ. อัมพวงค์, กุดั่น	605	113	5.36	36480	7133	12741	26.54	60.29	0.35	80.45	0.20	60.29	1.79
3. พักอาศัยหนาแน่น	2528	540	4.78	527040	26986	45206	9.06	208.48	0.09	93.84	0.05	208.48	1.70
3.1 ทิศใต้ ซอยสาละวิน.	398	87	4.78	49600	4278	7223	12.84	124.62	0.15	91.37	0.09	124.64	1.69
3.2 ซอยสมอราย สวายเรียง	513	104	4.94	204800	5455	9801	4.01	399.2	0.05	97.34	0.03	399.2	1.80
3.3 ริมคูเมืองด้านตะวันออก	408	80	5.10	64640	4751	8016	10.10	158.43	0.12	92.65	0.07	158.43	1.69
3.4 ริม. ถ. สุรนารายณ์	1209	269	4.50	208000	12501	20165	9.30	172.04	0.10	93.99	0.06	172.04	1.61

หมายเหตุ

③ = ① ÷ ②

⑨ = ⑥ ÷ ④

⑫ = ⑥ ÷ ①

⑦ = ① ÷ ④

⑩ = $\frac{④ - ⑤}{④} \times 100$

⑬ = ⑥ ÷ ⑤

⑧ = ④ ÷ ①

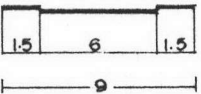
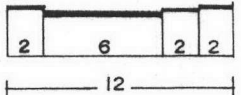
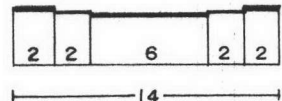
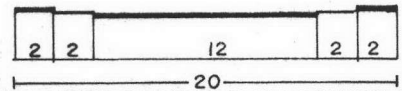
⑪ = $\frac{⑤}{④} \times 100$

ที่มาข้อมูล : การสำรวจภาคสนาม กองผังเมืองพิเศษ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย.

ตารางที่ 63 ข้อกำหนดการใช้ที่ดินแต่ละประเภท ตามมาตรฐานสำนักผังเมือง

ประเภทการใช้ที่ดิน	อัตราร้อยละของพื้นที่อาคารปกคลุมที่ดิน	ตัวอาคารอยู่ร่นห่างจากเขตถนนเพื่อให้เป็นที่เว้นว่าง มีระยะไม่น้อยกว่า (เมตร) ยกเว้น รวีหรือ กำแพง สูงไม่เกิน 3.00 เมตร.	อัตราส่วนของพื้นที่อาคารรวม, ต้องไม่เกิน.	ความสูงของอาคารนับจากพื้นถนน ต้องไม่เกิน		ที่ดินแต่ละแปลงให้มีขนาดไม่ต่ำกว่า (ตารางเมตร)
				ชั้น	เมตร.	
เขตที่อยู่อาศัยเบาบางพิเศษ	30	6.00	0.8	3	12.00	400
เขตที่อยู่อาศัยเบาบาง	50	4.00	1.0	—	—	240
เขตที่อยู่อาศัยหนาแน่น	75	2.00	1.8	—	—	50
เขตพาณิชย์ยกรรมศูนย์กลางเมือง	90	—	4.8	—	—	50
เขตพาณิชย์ยกรรม	80	4.00	3.5	4	16.00	50
เขตอุตสาหกรรม	40	6.00	0.8	—	—	1,600
เขตสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ.	40	4.00	1.0	—	—	1,600
เขตสวนสาธารณะและสนามกีฬา	30	4.00	0.8	2	8.00	1,600
เขตสถาบันราชการ	40	4.00	1.5	—	—	1,600
เขตสถาบันการศึกษา	40	4.00	1.5	—	—	1,600
เขตสถาบันศาสนา	40	4.00	0.8	—	—	1,600
พื้นที่เกษตรกรรม.	20	6.00	0.4	2	8.00	1,600

ตารางที่ 64 แสดงขนาด และ ปริมาณการจราจรที่รับได้

ประเภทถนน	หน้าตัดถนน	ลักษณะถนน					
		ความกว้างถนน	จำนวนช่องเดินรถ	ที่จอดรถข้างถนน	ทางเดินเท้า	ความเร็ว ก.มต่อ ช.ม.	ปริมาณการจราจรที่รับได้ คันต่อ ช.ม. ต่อทิศทาง
ถนนรอง ซอย		9	2 x 3 ม.	-	2 x 1.5 ม.	30	300
ถนนหลัก		12	2 x 3 ม.	1 x 2 ม.	2 x 2 ม.	45	500
ถนนหลัก		14	2 x 3 ม.	2 x 2 ม.	2 x 2 ม.	45	800
ถนนหลัก		20	4 x 3	2 x 2	2 x 2	45	1400

ตารางที่ 65 ราคาที่ดินภายในเขตเทศบาลเมือง นครราชสีมา ปีพ.ศ. 2520

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

1,400,000

ที่ดินติดถนนเล็ก

อาณาเขตพื้นที่

40 เมตร ของ :

1. ถนนราชดำเนิน จากสี่แยกตัดกับถนนจอมสุรางค์ ถึงสี่แยกตัดกับถนนสุรนารี
2. ถนนชุมพล จากบ้านจกถนนมหาศไทยไปทางทิศเหนือ ถึงสามแยกตัดกับถนนยมราช
3. ถนนจอมพล จากหลังประตูชุมพลไปทางทิศตะวันออก ถึงสี่แยกหลักเมือง

1,200,000

ที่ดินติดถนนเล็ก

40 เมตร ของ :

1. ถนนโพธิ์กลาง จากสี่แยกตัดกับถนนบัวรองไปทางทิศตะวันออก จนถึงอนุเสาวรีย์ท้าวสุรนารี
2. ถนนอัมพวงค์ จากสี่แยกตัดกับถนนจักรีจกถนนชุมพล

1,000,000

ที่ดินติดถนนเล็ก

40 เมตร ของ :

1. ถนนมุขมนตรี จากวัดสมอราย จกถนนสุรนารี
2. ถนนสุรนารี ตลอดสาย
3. ถนนโพธิ์กลาง จากสามแยกสถานีตำรวจจรูญถึงสี่แยกตัดกับถนนบัวรอง
4. ถนนบัวรอง ตลอดสาย
5. ถนนทางเข้าบ.จ.ส ตั้งแต่สามแยกสุรนารีจกถนนมิตรภาพ
6. ถนนมิตรภาพ ตั้งแต่ตรอกจันทร์ จก ทางเข้าโรงพยาบาล
7. ถนนราชดำเนิน จากถนนสุรนารี จกถนนมิตรภาพ
8. ถนนยมราช จากบ้านจกถนนชุมพลจกสี่แยกตัดกับถนนจักรี

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

3. ถนนอัญญาภักดิ์ จากสี่แยกตัดกับถนนมนัส จดสี่แยกตัดกับถนนกุ่มกั้น
 4. ถนนมหาคไทย จากสี่แยกตัดกับถนนราชดำเนินจดสี่แยกตัดกับถนนกุ่มกั้น
 5. ถนนวัชรเสถียรกิจ จากสี่แยกตัดกับถนนจอมพลถึงสี่แยกตัดกับถนนมหาคไทย
 6. ถนนมนัส จากสี่แยกตัดกับถนนอัญญาภักดิ์ จดถนนรอบเมือง
 7. ถนนประจักษ์ จากสี่แยกตัดกับถนนอัญญาภักดิ์ ถึงถนนรอบเมือง
 8. ถนนรอบเมือง จากค่านจกถนนชุมพล ถึงเขตกวีอิสาน
 9. ถนนมิตรภาพ จากสามแยกตัดกับถนนไปโรงพยาบาลจกสามแยกสุนารายณ์ -
 10. ถนนสุนารายณ์ จากสามแยกจกถนนมิตรภาพจนสุดเขตเทศบาล
 11. ถนนโรงพยาบาล จากสามแยกจกถนนมิตรภาพจนสุดเขตเทศบาล
 12. ถนนไปประเภา จากสามแยกค่านจกถนนมิตรภาพจนตลอดสาย
 13. ถนนชุมพล จากถนนรอบเมืองในจกถนนยมราช
 14. ถนนไชยณรงค์ จากสี่แยกตัดกับถนนมหาคไทยจดสี่แยกตัดกับถนนสรรพสิทธิ์
 15. ถนนชุมชนตรี จากวัดสมอราย จนสุดเขตเทศบาล
- ที่ดินติดถนนลึก 40 เมตร ของ :
1. ถนนรอบเมืองนอก จากสามแยกถนนสุนารายณ์จนสุดเขตเทศบาล
 2. ถนนรอบเมืองใน ทิศใต้ตลอดสาย ทิศตะวันออกตลอดสาย
ทิศเหนือจากถนนรอบเมืองใน ทิศตะวันออกไปจนสุดวัดอิสาน

240,000

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

9. ถนนจักรี จากสี่แยกตัดกับถนนมหาราชตัดกับถนนอภัยวงศ์
10. ถนนอภัยวงศ์ จากสี่แยกตัดกับถนนจักรีจตสี่แยกตัดกับถนนเมนิส
11. ถนนเมนิส จากสี่แยก ตัดกับถนนอภัยวงศ์ไปทางทิศใต้จตสี่แยกตัดกับถนนมหาไชย
12. ถนนไชยตรงค์ จากสี่แยกตัดกับถนนมหาไชยไปจนถึงสี่แยกหลักเมือง
13. ถนนประจักษ์ จากสี่แยกหลักเมืองถึงสี่แยกตัดกับถนนอภัยวงศ์
14. ถนนจอมพล จากสี่แยกหลักเมืองถึงสี่แยกตัดกับถนนกุ่ม

800,000

ที่ดินคอกถนนเล็ก

40 เมตร ของ :

1. ถนนจอมสุรางค์ยาตร์ ตลอดสาย
2. ถนนโยธา ตลอดสาย
3. ถนนยาวรอง จากสามแยกตัดกับถนนจอมสุรางค์ยาตร์จตสี่แยกตัดกับถนนไพรีกลาง
4. ถนนรางคำเนียบ จากสี่แยกตัดกับถนนจอมสุรางค์ยาตร์ไปทางทิศใต้สุดเขตเทศบาล
5. ถนนจันทร์ ตลอดสาย
6. ถนนนิกรภาพ จากหลังโรงเรียนการช่างราชจนจกตรอกจันทร์

400,000

ที่ดินคอกถนนเล็ก

40 เมตร ของ :

1. ถนนจักรี จากคานจกถนนรอบเมืองไปทิศเหนือจนจตสี่แยกตัดกับถนนมหาราช
2. ถนนมหาราช จากสี่แยกตัดกับถนนจักรีจตสี่แยกตัดกับถนนกุ่ม

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

3. ถนนวัชรพลบุรี จากสี่แยกศักดิ์กับถนนมหาไถยจนถึงสถานีชุมทาง
ถนนจิระ
4. ถนนไปบ้านหัวทะเล จากท่านจกถนนรอบเมืองนอกทิศใต้จนสุดเขต
เทศบาล
5. ถนนไชยณรงค์ จากสี่แยกศักดิ์กับถนนสรรพสิทธิ์ไปทางใต้จนสุด
เขตเทศบาล
6. ถนนสรรพสิทธิ์ ตลอดสาย
7. ถนนมิตร จากสี่แยกศักดิ์กับถนนมหาไถยจนจกถนน
สรรพสิทธิ์
8. ถนนกุ่ม ตลอดสาย
9. ถนนมหาไถย จากสี่แยกศักดิ์กับถนนกุ่มไปทางทิศตะวันออกจก
ถนนรอบเมือง
10. ถนนจอมพล จากสี่แยกศักดิ์กับถนนกุ่มไปทางทิศตะวันออกจก
ถนนรอบเมืองใน
11. ถนนเอื้องางค์ จากสี่แยกศักดิ์กับถนนกุ่มจนจกถนนรอบเมืองใน
12. ถนนยมราช จากสี่แยกศักดิ์กับถนนกุ่มจนจกถนนรอบเมือง
13. ถนนสายบครราชสีมา หนองลาบ จากสามแยกศักดิ์กับถนน
มิตรภาพจนสุดเขตเทศบาล

160,000

1. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกถนนยมราช ทิศใต้จกถนนมหาไถย
ทิศตะวันออก จกถนนไชยณรงค์และถนนประสิทธิ์
ทิศตะวันตก จกถนนจอมพล

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

80,000

2. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนสุรนารี ทิศใต้ จกถนนจอมสุรางค์ยาตร์
 ทิศตะวันออก จกถนนราชดำเนิน ทิศตะวันตก จกถนนบัวรอง

1. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนรอบเมืองในทิศเหนือ ทิศใต้ จกถนนยมราช
 ทิศตะวันออก จกถนนกุดกัน ทิศตะวันตก จกถนนชุมพล

2. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนยมราช ทิศใต้ จกถนนสรรพสิทธิ์
 ทิศตะวันออก จกถนนกุดกัน ทิศตะวันตก จกถนนไชยณรงค์
 และถนนประจักษ์

3. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนมหาดไทย ทิศใต้ จกถนนรอบเมืองในทิศใต้
 ทิศตะวันออก จกถนนไชยณรงค์ ทิศตะวันตก จกถนนราชดำเนิน

40,000

1. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนรอบเมืองในทิศเหนือ ทิศใต้ จกถนนสรรพสิทธิ์
 ทิศตะวันออก จกถนนรอบเมืองในทิศตะวันออก
 ทิศตะวันตก จกถนนกุดกัน

2. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
 ทิศเหนือ จกถนนสรรพสิทธิ์ ทิศใต้ จกถนนรอบเมืองในทิศใต้
 ทิศตะวันออก จกถนนรอบเมืองในทิศตะวันออก
 ทิศตะวันตก จกถนนไชยณรงค์

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

24,000

3. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกเขตเทศบาล ทิศใต้ จกถนนมิตรภาพ
ทิศตะวันออก จกถนนไปประเพณี ทิศตะวันตกจกถนนสายนครราชสีมา
ถึงหนองคย
4. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกถนนมิตรภาพ ทิศใต้จกถนนสุรนารี
ทิศตะวันออก จกถนนราชดำเนิน ทิศตะวันตก จกถนนไปโรงเรียน
การช่างชาย
5. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกลำไทรและถนนสุรนารี ทิศใต้ จกถนนจอมสุรางค์ยาตร์
และทางรถไฟ
ทิศตะวันออก จกถนนบัวรองถนนเจริญละเอียดเอี้ยก
ทิศตะวันตก จกเขตเทศบาล
1. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกเขตเทศบาล ทิศใต้ จกถนนมิตรภาพและ
ถนนรอบเมืองนอก
ทิศตะวันออก ออกจกเขตเทศบาล
ทิศตะวันตก จกถนนไปประเพณี
2. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร
ทิศเหนือ จกถนนรอบเมืองนอกทิศใต้ ทิศใต้จกเขตเทศบาล
ทิศตะวันออก จกเขตเทศบาล ทิศตะวันตก จกถนนราชดำเนิน
3. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร

ราคาที่ดิน
(บาท/ไร่)

อาณาเขตพื้นที่

ทิศเหนือ จกทางรถไฟ ถนนจอมสุรางค์ยาตร์
ทิศใต้ จกเขตเทศบาล

ทิศตะวันออก จกถนนราชดำเนิน ทิศตะวันตก จกเขตเทศบาล

4. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร

ทิศเหนือ จกถนนมิตรภาพ ทิศใต้ จกลำน้ำ

ทิศตะวันออก จกทางไปร.ร. การช่างชาย

ทิศตะวันตก จกเขตเทศบาล

16,000

1. ที่ดินภายในบริเวณห่างจากถนน 40 เมตร

ทิศเหนือ จกเขตเทศบาล ทิศใต้ จกถนนมิตรภาพ

ทิศตะวันออก จกถนนนครราชสีมา - หนองคาย

ทิศตะวันตก จกเขตเทศบาล

ตารางที่ 66 ขนาดแรงงานและจำนวนคนงานในสถานประกอบการธุรกิจ ปี พ.ศ.2509

ขนาดแรงงาน คน	จำนวนสถานธุรกิจ	จำนวนคนงานโดยประมาณ.
1	348	348
2 - 4	1192	3576
5 - 9	193	1351
10 - 19	38	532
20 - 49	17	595
50 - 99	—	—
มากกว่า 100 คน	—	—
รวม.	1788	6402

จำนวนแรงงาน ต่อสถานประกอบ ธุรกิจ. = 3.5 คน/ร้าน.

ที่มา : สัมภาษณ์ ธุรกิจการค้าและบริการจังหวัดนครราชสีมา ปี 2509

ประวัติ

นางสาววัชรพร ศรีดีจะเลิศวาจา เกิดเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2494
อายุ 30 ปี สำเร็จปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากคณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีพ.ศ.2519 และได้สมัครเข้าศึกษาต่อ
ในแผนกวิชาผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีเดียวกัน

ในระหว่างปีพ.ศ.2520 ได้ร่วมงานกับบริษัทวิศวกรที่ปรึกษาไทย (THAI
PROFESSIONAL ENGINEERING CONSTANTS) ในตำแหน่งสถาปนิกผังเมือง

ในระหว่างปีพ.ศ.2521 ได้เข้าทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว ในตำแหน่งนักผัง
เมือง 3 กองวางผังภาค สำนักผังเมือง

ในระหว่างปีพ.ศ.2522-2524 เป็นสถาปนิกประจำสำนักงานสถาปนิก เอเพค